

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων

Τίτλος:

«Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων»

Συγγραφή: ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΤΑΤΣΗ

Εφαρμογή: ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΤΑΤΣΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνια 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων

Εφαρμογή σεναρίου

Χρυσούλα Τάτση

Δημιουργία σεναρίου

Χρυσούλα Τάτση

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Οκτώβριος 2012

Σχολική μονάδα

1^ο Γυμνάσιο Λαγκαδά

Διδακτική/ θεματική ενότητα

Ενότητα 3^η _Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων

[Ξενοφών, «Απομνημονεύματα» 2. 7. 6 (ελεύθερη διασκευή)]

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής ζώνης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Ιστορία

Νεοελληνική Γλώσσα

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Πληροφορική

Χρονική διάρκεια

7-12 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων

II. Εικονικός χώρος: διαδίκτυο,

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές θα πρέπει να έχουν βασικές γνώσεις στο χειρισμό Η/Υ, να είναι εξοικειωμένοι με ομαδοσυνεργατικές μεθόδους διδασκαλίας ή, τουλάχιστον, να ενημερωθούν από τον διδάσκοντα για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί μια ομάδα κατά την εκπόνηση μιας εργασίας, να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη για ενεργό ρόλο στην ομάδα, την αξία της συνεργατικότητας και τον τρόπο αξιολόγησης ενός ομαδικού έργου, όπου δεν αξιολογείται μόνο το αποτέλεσμα, αλλά και η πορεία της εργασίας με βάση τη συμμετοχή, τη δράση και την ομαλή συνεργασία των μελών.

Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει την απαραίτητη τεχνογνωσία στη χρήση των Η/Υ, να είναι εξοικειωμένος με ομαδοσυνεργατικές μεθόδους διδασκαλίας, να μπορεί να απαγκιστρωθεί από τον παραδοσιακό ρόλο της δασκαλοκεντρικής μεθόδου διδασκαλίας και να μπορεί να υποστηρίξει νέες παιδαγωγικές αντιλήψεις που διαμορφώνουν έναν διαφορετικό τρόπο οργάνωσης της τάξης με κέντρο τον μαθητή και δημιουργούν νέες σχέσεις ανάμεσα σε διδάσκοντα και διδασκόμενο, όπου ο δεύτερος ανακαλύπτει τη γνώση και ο πρώτος είναι συνεπικουρος στην προσπάθειά του. Απαραίτητη είναι και η κατάλληλη προετοιμασία εκ μέρους του διδάσκοντος, ο οποίος θα πρέπει να έχει ετοιμάσει ένα ευέλικτο σχέδιο της πορείας του μαθήματος με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, θα πρέπει να ετοιμάσει τα Φύλλα Εργασίας που θα θέτουν τα πλαίσια του μαθήματος και να αναζητήσει βοηθητικό υλικό για τους μαθητές (π.χ. στο διαδίκτυο, σε λεξικά, εικονογραφικό υλικό) στο οποίο θα μπορούν να ανατρέξουν για την επιτέλεση του έργου τους.

Απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή σχολικής μονάδας: ηλεκτρονικοί υπολογιστές, σύνδεση στο διαδίκτυο, βιντεοπροβολέας ή διαδραστικός πίνακας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Χρυσούλα Τάτση, Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων, Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, Α΄ Γυμνασίου, 2012

Το σενάριο αντλεί

–

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές καλούνται, αρχικά, να απαντήσουν κατά ομάδες σε ερωτήσεις δοσμένες σε ηλεκτρονικό περιβάλλον, που θα τους βοηθήσουν να κατανοήσουν το περιεχόμενο του αρχαίου κειμένου του Ξενοφώντα. Στη συνέχεια, αφού σκεφτούν ποιο επάγγελμα θα επέλεγαν να ασκήσουν εκείνη την εποχή, προσπαθούν να διερευνήσουν τις συνθήκες που επικρατούσαν τότε στην αγορά εργασίας.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο βασίζεται στο μοντέλο του ρόμβου της γλωσσικής εκπαίδευσης, ενώ καταβάλλεται προσπάθεια να εξοικειωθούν οι μαθητές με παιδαγωγικές πρακτικές που σχετίζονται με τις θεωρίες της καθοδηγούμενης ανακάλυψης του Bruner και της οικοδόμησης της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές, του Vygotsky. Καλούνται, λοιπόν, να ανακαλύψουν μόνοι τους το νόημα του αρχαίου κειμένου μέσω καθοδηγητικών ερωτήσεων και στηριζόμενοι στις γλωσσικές ικανότητες που έχουν ήδη, και επεκτείνουν τις γνώσεις τους μέσω εξερεύνησης στο διαδίκτυο. Σε μια προσπάθεια να καλλιεργηθεί στους μαθητές η ενσυναίσθηση και η βιωματικότητα επιλέγουν, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους, το επάγγελμα για το οποίο θα

αναζητήσουν στοιχεία είτε με ελεύθερη πλοήγηση στο διαδίκτυο είτε ανατρέχοντας σε ιστοχώρους που θα υποδείξει ο διδάσκων.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να προσεγγίσουν τον αρχαίο κόσμο μέσω ενός κειμένου εκείνης της εποχής και να ενημερωθούν για τις επαγγελματικές δραστηριότητες των αρχαίων Ελλήνων όπως παρουσιάζονται από τον Ξενοφώντα, αλλά και μέσα από την προσωπική τους έρευνα σε συγκεκριμένα λογισμικά και ιστότοπους.
- Να εκτιμήσουν τη διαχρονική αξία αλλά και την αναγκαιότητα της εργασίας ως βασικού μέσου βιοπορισμού.
- Να συσχετίσουν την ύπαρξη ορισμένων επαγγελμάτων με την οικονομία μιας περιοχής και να συνειδητοποιήσουν τους παράγοντες που συντελούν στην ανάπτυξη συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων σε έναν τόπο (γεωγραφική θέση, μορφολογία του εδάφους κτλ.).
- Να προβούν σε διαπιστώσεις σχετικά με τον τρόπο επιλογής επαγγέλματος και να αντιμετωπίσουν με ωριμότητα το θέμα του επαγγελματικού τους προσανατολισμού.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να προσεγγίσουν νοηματικά ένα αρχαίο κείμενο, στην προκειμένη περίπτωση το κείμενο του Ξενοφώντα που παρατίθεται στο σχολικό βιβλίο.
- Να ασκηθούν στη χρήση ηλεκτρονικών λεξικών, αναζητώντας τη σημασία λέξεων που σχετίζονται με επαγγέλματα στην αρχαιότητα, την ετυμολογία τους καθώς και ομόρριζες λέξεις.
- Να δημιουργήσουν δικό τους γλωσσάρι, στο οποίο θα δίνουν την ερμηνεία αρχαιοελληνικών λέξεων.

- Να εξασκηθούν στην παραγωγή γραπτού λόγου.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να συνεργάζονται μεταξύ τους, να ανταλλάσσουν γνώμες, πληροφορίες και να καταλήγουν σε συμπεράσματα.
- Να μπορούν να αναζητούν μόνοι τους τη γνώση από διαφορετικούς πόρους (σχολικό βιβλίο, λεξικά, μηχανές αναζήτησης, ιστοσελίδες).
- Να ελέγχουν την ορθότητα των πληροφοριών που βρίσκουν κατά την αναζήτησή τους και να επιλέγουν ό,τι είναι χρήσιμο για την έρευνά τους.
- Να συνθέτουν δημιουργικά τις πληροφορίες που βρίσκουν σε διαφορετικά κειμενικά είδη του γραπτού και του προφορικού λόγου,
- Να χειρίζονται αποτελεσματικά τις ΤΠΕ ως μέσο αναζήτησης πληροφοριών αλλά και δημιουργίας πολυτροπικών κειμένων

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συνοψίζονται στο Ε

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σενάριο έχει ως αφορμή την [Ενότητα 3](#) του σχολικού εγχειριδίου, η οποία περιλαμβάνει ένα κείμενο του Ξενοφόντα που αναφέρεται στα επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων, ενώ στο Β΄ μέρος της Ενότητας παρουσιάζονται θέματα ετυμολογικά και διερευνώνται η προέλευση και ο σχηματισμός λέξεων με παραγωγή και σύνθεση. Το κείμενο προσφέρεται για μαθητές που δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι με την αρχαία ελληνική γλώσσα, καθώς εύκολα μπορούν να κατανοήσουν τη δομή του και να βρουν τα υποκείμενα (πρόσωπα) και να τα συνδέσουν με το επάγγελμα που ασκούσαν καθώς και τους λόγους για τους οποίους εργάζονταν. Επίσης, η απόδοση των όρων που σχετίζονται με τα επαγγέλματα δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να έρθουν σε επαφή για πρώτη φορά με θέματα

ετυμολογίας. Ταυτόχρονα, τίγονται θέματα διαχρονικά όπως η αναγκαιότητα της εργασίας για την επιβίωση του ανθρώπου, αλλά και επίκαιρα, όπως ο αγώνας του ανθρώπου να επιβιώνει σε δύσκολες συνθήκες (π.χ. η αδυναμία των Αθηναίων να συντηρηθούν μέσω της γεωργίας τούς έστρεψε στην ανάπτυξη της ναυτιλίας και του εμπορίου).

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η ενότητα εντάσσεται στην ύλη των Αρχαίων Ελληνικών της Α΄ Γυμνασίου και με το σενάριο επιχειρείται η πραγμάτωση στόχων του [ΔΕΠΠΣ και ΑΠΠΣ](#), όπως η σύντομη προβολή ποικίλων θεμάτων του αρχαίου ελληνικού βίου από την καθημερινή ζωή, η εξοικείωση των μαθητών με κείμενα της αρχαίας ελληνικής, κυρίως της αττικής διαλέκτου, και η άσκησή τους στην κατανόηση των κειμένων αυτών με τη βοήθεια κατάλληλων γλωσσικών σχολίων. Επιδιώκεται, επίσης, η γνώση βασικών στοιχείων της αρχαίας ελληνικής γλώσσας σε ό,τι αφορά το γλωσσικό, σημασιολογικό – λεξιλογικό επίπεδο.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η αξία από τη χρήση των ΤΠΕ στο συγκεκριμένο σενάριο έγκειται στο γεγονός ότι ο τρόπος διεξαγωγής του μαθήματος αλλάζει, η διδασκαλία δε γίνεται με την παραδοσιακή δασκαλοκεντρική μέθοδο, όπου οι μαθητές είναι παθητικοί δέκτες, αλλά γίνονται ενεργά υποκείμενα που διερευνούν και ανακαλύπτουν μόνοι τους και με την καθοδήγηση του διδάσκοντος τη γνώση, αξιοποιώντας τους ψηφιακούς πόρους, ενώ ασκούνται σε πρακτικές οργάνωσης και παρουσίασης της πληροφορίας καθώς και σε ομαδοσυνεργατικές μεθόδους διδασκαλίας. Η διδασκαλία ξεφεύγει από τα στενά πλαίσια του ενός βιβλίου και επεκτείνεται σε θέματα που σχετίζονται με τη σύγχρονη πραγματικότητα των μαθητών και τα ενδιαφέροντά τους, ενώ δίνεται η δυνατότητα να αναπτύξουν οι μαθητές επιπλέον δεξιότητες.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου - 3^η Ενότητα: [Τα επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων](#).

Αρχαία Ιστορία Α΄ Γυμνασίου –Κεφάλαιο 5. Η ηγεμονία της Αθήνας (479-431 π.Χ): [Ενότητα 5](#).

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Λογισμικά

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, «Αρχαία Ελληνικά Α΄ και Β΄ Γυμνασίου»: [«Αρχαία Ελλάδα, ο τόπος και οι άνθρωποι»](#) [πηγή: Τεχνική Στήριξη Πληροφοριακών Συστημάτων Σχολικών Μονάδων – Διεύθυνση Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας του ΙΤΥΕ].

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, «Ιστορία Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου» : [«Όψεις της καθημερινής ζωής στην Αθήνα της κλασικής εποχής»](#) [πηγή: Τεχνική Στήριξη Πληροφοριακών Συστημάτων Σχολικών Μονάδων – Διεύθυνση Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας του ΙΤΥΕ].

Ιστοσελίδες

[Ελληνική Βικιπαίδεια](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια].

Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο [πηγή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού]:

-Εισαγωγή στην [κοινωνία](#) και [στην οικονομία](#) της κλασικής Αθήνας.

[Ελληνικό Βικιλεξικό](#) [Ελεύθερο Διαδικτυακό Λεξικό].

[Google](#) [Μηχανή αναζήτησης].

Καραμαδούκης, Γ. [Η οργάνωση του Αθηναϊκού Ναυτικού](#) – η βάση της Αθηναϊκής ηγεμονίας, περιοδικό «Ιστορικά Θέματα», τεύχος 53, Ιούλιος-Αύγουστος 2006 [πηγή: “LivePedia” - Ελληνική Ελεύθερη Εγκυκλοπαίδεια].

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]: [Συμφραστικός Πίνακας Λέξεων](#) του Ανθολογίου Αττικής Πεζογραφίας.[20/10/2012]

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Α΄ Φάση

Αρχικά οι μαθητές χωρίστηκαν σε πέντε ομάδες των τριών ατόμων. Σε πρώτη φάση, έδωσα τη δυνατότητα στους μαθητές να επιλέξουν μόνοι τους τις ομάδες τους με μικρές παρεμβάσεις δικές μου, ώστε σε κάθε ομάδα να υπάρχουν μαθητές με ικανοποιητικό γλωσσικό επίπεδο. Την πρώτη ώρα οι ομάδες κλήθηκαν να διαβάσουν το κείμενο της [Ενότητας 3](#) και, χωρίς καμιά άλλη επεξεργασία του κειμένου, να απαντήσουν σε ερωτήσεις σε ηλεκτρονική μορφή ([HotPotatoes](#) και Word) που είχα αποθηκεύσει στους υπολογιστές τους. Οι ασκήσεις σε HotPotatoes έγιναν με μεγάλη ευκολία από τους μαθητές και με πολύ υψηλά ποσοστά επιτυχίας για όλες τις ομάδες. Οι ασκήσεις σε Word, καθώς εμπεριείχαν και ερωτήσεις κρίσης, δυσκόλεψαν περισσότερο τους μαθητές, αλλά μετά από κάποιες υποδείξεις δικές μου ανταποκρίθηκαν ικανοποιητικά. Στη συνέχεια, ακολούθησε συζήτηση με τους μαθητές σχετικά με τα επαγγέλματα τα οποία εξασκούσαν οι αρχαίοι Αθηναίοι και τους λόγους για τους οποίους στράφηκαν στο εμπόριο και στη ναυτιλία και κλήθηκαν να απαντήσουν στο ερώτημα τι επάγγελμα θα ήθελαν να κάνουν, όταν μεγαλώσουν, και τι θα επέλεγαν, αν ζούσαν στην Αθήνα την κλασική εποχή. Κατέγραψα τις απαντήσεις των μαθητών και με βάση αυτές τους χώρισα στις εξής ομάδες:

- παρασκευαστές ρούχων (εξωμυδοποιοί, γλαμυδουργοί),
- τεχνίτες,
- ναύκληροι
- έμποροι.

Β΄ Φάση

Στη δεύτερη φάση του μαθήματος, οι αναδιρθρωμένες ομάδες αναζήτησαν πληροφορίες και υλικό σχετικά με το θέμα που ανέλαβαν να ερευνήσουν και συμπλήρωσαν τα Φύλλα Εργασίας που τους έδωσα.

Έτσι, η ομάδα που ασχολήθηκε με τις ενδυμασίες στην αρχαία Αθήνα ([γλαυδουργοί](#), [εξωμιδοποιοί](#)) επισκέφτηκε το Λογισμικό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών του Γυμνασίου [«Αρχαία Ελλάδα ο τόπος και οι άνθρωποι»](#), είδε εικόνες από ενδυμασίες αρχαίων Ελλήνων και δημιούργησε το δικό της γλωσσάρι με ονομασίες ενδυμάτων από την αρχαία Αθήνα. Στη συνέχεια, στο ίδιο λογισμικό παρατήρησε πώς ήταν ο αργαλειός και αναζήτησε πληροφορίες για την τέχνη της υφαντικής. Μελέτησε σχετικά κείμενα από τον Όμηρο και τον «Οικονομικό» του Ξενοφώντα και προέβη σε διαπιστώσεις για τη σχέση της γυναίκας με την υφαντική τέχνη.

Οι [τεχνίτες](#) επισκέφτηκαν την [Πύλη του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#), αναζήτησαν με τη βοήθεια του [Συμφραστικού Πίνακα Λέξεων](#) τη λέξη «κεραμεύς» και ομόρριζές της καθώς και τη σημασία τους. Η συγκεκριμένη άσκηση δυσκόλεψε τους μαθητές - ιδίως η αναζήτηση της μετάφρασης μιας λέξης μέσα σε κείμενο -, ωστόσο μετά από κάποια καθοδήγηση μπόρεσαν να τη φέρουν σε πέρας.

Έπειτα, επισκέφτηκαν την ιστοσελίδα της [Ελληνικής Ιστορίας στο Διαδίκτυο](#), μελέτησαν τα κείμενα που αναφέρονται στους τεχνίτες στην αρχαία Αθήνα και δημιούργησαν ένα γλωσσάρι με τις κατηγορίες των τεχνιτών που υπήρχαν τότε.

Στην ίδια ιστοσελίδα καθώς και στο [Ψηφιακό Σχολείο](#) αναζήτησαν πληροφορίες για τα εργαστήρια στην αρχαία Αθήνα, μελέτησαν το κείμενο του Λυσία, [«Υπέρ του Αδυνάτου»](#), 20 (μετ. Γ. Κυριαζή) από την Ενότητα 5 του 5ου κεφαλαίου της Αρχαίας Ιστορίας Α΄ Γυμνασίου και συνέθεσαν ένα κείμενο στο οποίο περιέγραψαν το χώρο των εργαστηρίων. Έπειτα, στο Λογισμικό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για το μάθημα της Ιστορίας του Γυμνασίου: [«Όψεις της καθημερινής ζωής στην Αθήνα της κλασικής εποχής»](#) μελέτησαν το κείμενο από τον «Οικονομικό» του Ξενοφώντα για τη χειρωνακτική εργασία και προσπάθησαν να συγκρίνουν τις πληροφορίες του Ξενοφώντα με αυτές που βρήκαν σε σχέση με την κοινωνική θέση των τεχνιτών.

Οι [έμποροι – κάπηλοι](#) βρήκαν στο [Βικιλεξικό](#) την ετυμολογία και τη σημασία της λέξης «κάπηλος» στα αρχαία ελληνικά. Στη συνέχεια, επισκέφτηκαν την [Πύλη του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#) και αναζήτησαν με τη βοήθεια του [Συμφραστικού Πίνακα Λέξεων](#) τη λέξη «κάπηλος» ή ομόρριζες της καθώς και τη σημασία τους. Έψαξαν στην ιστοσελίδα της [Ελληνικής Ιστορίας στο Διαδίκτυο](#) τον τρόπο διεξαγωγής του εμπορίου στην αρχαία Ελλάδα και κατέγραψαν ποιες κοινωνικές ομάδες ασχολούνταν με το εμπόριο. Στη συνέχεια, στον ίδιο ιστοχώρο αναζήτησαν στις [πηγές](#) και διάβασαν τους λόγους για τους οποίους η Αθήνα προσφερόταν για επικερδές εμπόριο σε σχετικό κείμενο του Ξενοφώντα («Πόροι» 3) και τους κατέγραψαν. Επισκέφτηκαν το Λογισμικό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για το μάθημα της Ιστορίας του Γυμνασίου [«Όψεις της καθημερινής ζωής στην Αθήνα της κλασικής εποχής»](#) και μελέτησαν τα κείμενα που σχετίζονται με το επάγγελμα των εμπόρων και κατέγραψαν τη διαφορά ανάμεσα σε «καπήλους» και «εμπόρους». Μελέτησαν το κείμενο του G.Glotz «Μια εικόνα από την αγορά της αρχαίας Αθήνας κατά την κλασική εποχή» από το έργο του “Le travail dans la Grèce ancienne” και περιέγραψαν την αγορά της αρχαίας Αθήνας.

Οι [ναύκληροι](#) βρήκαν στο [Βικιλεξικό](#) την ετυμολογία και τη σημασία της λέξης «ναύκληρος» στα αρχαία ελληνικά. Στη συνέχεια, επισκέφτηκαν την [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και αναζήτησαν με τη βοήθεια του [Συμφραστικού Πίνακα Λέξεων](#) τη λέξη «ναύκληρος» καθώς και τη σημασία της. Μετέβησαν στην ιστοσελίδα [της LivePedia](#) και μελέτησαν το κείμενο που αναφέρεται στην οργάνωση του αθηναϊκού ναυτικού. Συνέταξαν ένα κείμενο στο οποίο περιέγραψαν το λιμάνι του Πειραιά κατά την κλασική εποχή. Αναζήτησαν στη [Βικιπαίδεια](#) τύπους αρχαίων πλοίων και δημιούργησαν έναν κατάλογο με ονομασίες τους. Έπειτα, με ελεύθερη πλοήγηση στο διαδίκτυο βρήκαν στοιχεία για αρχαία ναυάγια και κατέγραψαν τα συμπεράσματά τους σχετικά με τις συνθήκες εργασίας των ναυτικών στην αρχαία Ελλάδα.

Γ' Φάση

Κατά την τρίτη φάση του μαθήματος οι ομάδες αξιοποίησαν το υλικό που βρήκαν από τις προηγούμενες δραστηριότητες, το εμπλούτισαν με πρόσθετο υλικό που βρήκαν με ελεύθερη πλοήγηση στο διαδίκτυο και δημιούργησαν παρουσιάσεις. Η διαδικασία αυτή αποδείχτηκε ιδιαίτερα δύσκολη και χρονοβόρα, καθώς οι μαθητές δεν ήταν εξοικειωμένοι με το λογισμικό παρουσίασης. Ιδιαίτερη δυσκολία συνάντησαν και στην επιλογή του κατάλληλου υλικού καθώς και στην οργάνωσή του. Χρειάστηκε πολύ στενή παρακολούθηση και καθοδήγηση των μαθητών καθώς και διορθώσεις και επεξεργασία των παραγόμενων έργων τους από μένα.

Η εφαρμογή του σεναρίου ολοκληρώθηκε στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του σχολείου, όπου υπάρχει και διαδραστικός πίνακας και χρειάστηκαν δύο διδακτικές ώρες τελικά αντί για μία ώστε να παρουσιάσουν οι ομάδες τις εργασίες τους.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Χλαμδουργοί - εξωμυδοποιοί

1. Ανοίξτε το Λογισμικό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου [«Αρχαία Ελλάδα ο τόπος και οι άνθρωποι»](#), επιλέξτε τον υπερσύνδεσμο [ενδυμασία](#) και δείτε τα είδη των γυναικείων και ανδρικών ρούχων που υπήρχαν στην κλασική Ελλάδα.
2. Δημιουργήστε ένα γλωσσάρι με τις ονομασίες των ενδυμάτων στην αρχαία Αθήνα.

Γλωσσάρι	

3. Μεταβείτε στον υπερσύνδεσμο [η τέχνη της υφαντικής](#). Δείτε τον αργαλειό και συντάξτε ένα σύντομο κείμενο στο οποίο θα αναφέρετε ποιες ήταν οι υφαντικές εργασίες και ποιοι τις αναλάμβαναν.

4. Μεταβείτε στον [Σελιδοδείκτη](#) και διαβάστε τα κείμενα από την «Οδύσσεια» του Ομήρου και από τον «Οικονομικό» του Ξενοφώντα. Συμπληρώστε στο προηγούμενο κείμενο που συντάξατε ποια ήταν η σχέση της γυναίκας με την υφαντική τέχνη.
5. Δημιουργήστε έναν φάκελο με εικόνες από ενδυμασίες αρχαίων Ελλήνων τις οποίες θα βρείτε είτε στο παραπάνω λογισμικό είτε στο διαδίκτυο μέσω κάποιας μηχανής αναζήτησης.
6. Δημιουργήστε μια παρουσίαση στην οποία θα αξιοποιείτε τις πληροφορίες και τις εικόνες που συγκεντρώσατε, για να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας την τέχνη της υφαντικής και τις ενδυμασίες στην αρχαία Ελλάδα.

Τεχνίτες

1. Επισκεφθείτε [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας. Στα Σώματα κειμένων και με τη βοήθεια του [Συμφραστικού Πίνακα Λέξεων](#) αναζητήστε τη λέξη «κεραμεύς» και ομόρριζες της. Καταγράψτε τις λέξεις μαζί με τις προτεινόμενες μεταφράσεις τους.

Ομόρριζες	Σημασία

2. Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της «Ελληνικής Ιστορίας στο Διαδίκτυο»: [Εισαγωγή στην κοινωνία της κλασικής Αθήνας](#) και αναζητήστε πληροφορίες για τους τεχνίτες στην αρχαία Αθήνα: ποιοι λέγονταν τεχνίτες, ποιες επαγγελματικές ομάδες συγκαταλέγονταν σε αυτούς και ποια ήταν η κοινωνική τους θέση;

3. Δημιουργήστε ένα γλωσσάρι με τους τεχνίτες της αρχαίας Αθήνας.

Γλωσσάρι	

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4. Μεταβείτε στο Λογισμικό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για το μάθημα της Ιστορίας του Γυμνασίου: [«Όψεις της καθημερινής ζωής στην Αθήνα της κλασικής εποχής»](#). Αναζητήστε το κείμενο από τον [«Οικονομικό»](#) του Ξενοφώντα για τη χειρωνακτική εργασία. Συγκρίνετε τις πληροφορίες του Ξενοφώντα με αυτές που βρήκατε σε σχέση με την κοινωνική θέση των τεχνιτών.

5. Αναζητήστε πληροφορίες για τα εργαστήρια στην αρχαία Αθήνα στις ιστοσελίδες: της [Ελληνικής Ιστορίας στο Διαδίκτυο](#) και του Ψηφιακού Σχολείου ([Ενότητα 3](#)) Στην ενότητά μας ανοίξτε τον σύνδεσμο που παραπέμπει στο βιβλίο της Ιστορίας Α΄ Γυμνασίου και μελετήστε το κείμενο του Λυσία, [«Υπέρ του Αδυνάτου»](#), 20 (μετ. Γ. Κυριαζή). Δημιουργήστε ένα σύντομο κείμενο στο οποίο θα περιγράφετε το χώρο όπου βρίσκονταν τα εργαστήρια στην κλασική Αθήνα.

6. Δημιουργήστε έναν φάκελο με εικόνες από τα εργαστήρια και τα έργα των τεχνιτών τις οποίες θα βρείτε στο διαδίκτυο μέσω κάποιας μηχανής αναζήτησης.
7. Δημιουργήστε μια παρουσίαση στην οποία θα αξιοποιείτε τις πληροφορίες και τις εικόνες που συγκεντρώσατε, για να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας τους τεχνίτες στην αρχαία Αθήνα και τα έργα που κατασκεύαζαν.

Έμποροι

1. Αναζητήστε στο [Βικιλεξικό](#) την ετυμολογία και τη σημασία της λέξης «κάπηλος» στα αρχαία ελληνικά.

2. Επισκεφτείτε την [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας. Στα Σώματα κειμένων και με τη βοήθεια του [Συμφραστικού Πίνακα Λέξεων](#) αναζητήστε τη λέξη «κάπηλος» ή άλλες ομόρριζες της. Δείτε τις προτεινόμενες μεταφράσεις των λέξεων. Είναι ίδιες με αυτή που βρήκατε στο Βικιλεξικό;

Ομόρριζες	Σημασία

3. Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα της «Ελληνικής Ιστορίας στο Διαδίκτυο»: [Εισαγωγή στην οικονομία της κλασικής Αθήνας](#).

- ✓ Περιηγηθείτε και μελετήστε στον παραπάνω ιστότοπο τον τρόπο με τον οποίο διεξαγόταν το εμπόριο στην αρχαία Αθήνα.
- ✓ Συντάξτε ένα σύντομο κείμενο όπου θα αναφέρετε ποιες κοινωνικές ομάδες ασχολούνταν με το εμπόριο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

4. Στην ίδια ιστοσελίδα μεταβείτε στον υπερσύνδεσμο [πηγές](#). Αναζητήστε το κείμενο του Ξενοφώντα και καταγράψτε λόγους για τους οποίους προσφερόταν η Αθήνα για επικερδές εμπόριο.

5. Μεταβείτε στο λογισμικό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου [«Όψεις της καθημερινής ζωής στην Αθήνα της κλασικής εποχής»](#).

- ✓ Βρείτε και γράψτε ποια ήταν η διαφορά ανάμεσα σε «καπήλους» και «εμπόρους».

- ✓ Αναζητήστε και μελετήστε το [κείμενο](#) του G. Glotz «Μια εικόνα από την αγορά της αρχαίας Αθήνας κατά την κλασική εποχή» από το έργο του “Le travail dans la Grèce ancienne” και περιγράψτε την αγορά της αρχαίας Αθήνας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

-
-
-
-
-
6. Δημιουργήστε έναν φάκελο με εικόνες από την αγορά στην αρχαία Αθήνα, τις οποίες θα βρείτε είτε στους παραπάνω ιστοχώρους είτε στο διαδίκτυο ή μέσω κάποιας μηχανής αναζήτησης.
7. Δημιουργήστε μια παρουσίαση όπου θα αξιοποιείτε τις πληροφορίες και τις εικόνες που συγκεντρώσατε, για να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας τον τρόπο με τον οποίο διεξαγόταν το εμπόριο στην αρχαία Αθήνα.

Ναύκληροι

1. Αναζητήστε στο [Βικιλεξικό](#) την ετυμολογία και τη σημασία της λέξης «ναύκληρος» στα αρχαία ελληνικά.

2. Επισκεφτείτε την [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας. Στα Σώματα κειμένων και με τη βοήθεια του [Συμφραστικού Πίνακα Λέξεων](#) αναζητήστε τη λέξη «ναύκληρος». Δείτε τις προτεινόμενες μεταφράσεις της λέξης. Είναι ίδιες με αυτή που βρήκατε στο Βικιλεξικό;

3. Μεταβείτε στην ιστοσελίδα της LivePedia. Μελετήστε το [κείμενο](#) που αναφέρεται στην οργάνωση του αθηναϊκού ναυτικού και συντάξτε ένα δικό σας κείμενο στο οποίο θα περιγράφετε το λιμάνι του Πειραιά κατά την αρχαιότητα.

4. Αναζητήστε στη [Βικιπαίδεια](#) τύπους αρχαίων πλοίων και δημιουργήστε έναν κατάλογο με ονόματα πλοίων της αρχαίας Αθήνας.

Ονομασίες πλοίων	Σύντομη περιγραφή

5. Ερευνήστε στο διαδίκτυο μέσω κάποιας μηχανής αναζήτησης στοιχεία για αρχαία ναυάγια. Με βάση τις πληροφορίες που θα βρείτε απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τι προϊόντα μετέφεραν τα εμπορικά πλοία στην αρχαιότητα;
- Τι συμπεράσματα βγάξετε για την επικινδυνότητα του επαγγέλματος των ναυτικών;

6. Δημιουργήστε έναν φάκελο με εικόνες από αρχαία αθηναϊκά πλοία και από αρχαία ναυάγια τις οποίες θα βρείτε στο διαδίκτυο μέσω κάποιας μηχανής αναζήτησης.

7. Δημιουργήστε μια παρουσίαση στην οποία θα αξιοποιείτε τις πληροφορίες και τις εικόνες που συγκεντρώσατε για να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας το επάγγελμα του ναύκληρου στην αρχαία Αθήνα.

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το συγκεκριμένο σενάριο θα μπορούσε να εμπλουτιστεί με περισσότερες δημιουργικές δραστηριότητες ανάλογα με το διαθέσιμο σχολικό χρόνο, τα ενδιαφέροντα και τα ταλέντα των μαθητών. Έτσι, θα μπορούσαν οι μαθητές να δημιουργήσουν κόμικς με αναπαραστάσεις από αρχαία αγγεία που απεικονίζουν σκηνές από την επαγγελματική ζωή της εποχής ή και να παίξουν κάποιο θεατρικό δρώμενο σχετικό με τα επαγγέλματα στην αρχαία Ελλάδα και στη σημερινή εποχή. Θα μπορούσε ακόμη να μετατραπεί σε ένα πολύωρο Σχέδιο Εργασίας (Project), οπότε οι μαθητές θα είχαν τη δυνατότητα να ερευνήσουν τις συνθήκες εργασίας των επαγγελματιών ομάδων που επέλεξαν στη σύγχρονη εποχή, να προβούν σε σύγκριση του τότε με το τώρα και να πραγματοποιήσουν επισκέψεις σε επαγγελματικούς χώρους (εργοστάσια, βιοτεχνίες, λιμάνι).

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι μαθητές έδειξαν προθυμία σε όλες τις φάσεις του μαθήματος. Η διδασκαλία στο εργαστήριο ήταν για αυτούς μια ευχάριστη εμπειρία που την επιζητούσαν. Οι ομάδες συνεργάστηκαν αρκετά καλά με ελάχιστες εξαιρέσεις μεμονωμένων μαθητών, οι οποίοι φάνηκαν απρόθυμοι να εργαστούν. Οι απαντήσεις των μαθητών στις ερωτήσεις ηλεκτρονικής μορφής ήταν άριστες, αλλά στα Φύλλα Εργασίας ήταν μέτριες, καθώς απέφυγαν να απαντήσουν με δικό τους τρόπο και επέλεξαν σε αρκετές περιπτώσεις την εύκολη λύση της αντιγραφής.

Στις παρουσιάσεις χρειάστηκε να επέμβω καθοριστικά, ώστε να υπάρξει ένα αποτέλεσμα σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας,

<http://www.greek->

[language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html)

Κουτσογιάννης, Δ. 2008. *Διδακτική αξιοποίηση των λεξικών και των σωμάτων κειμένων: Θεωρητικό πλαίσιο*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο ελληνικής γλώσσας

<http://www.greek->

[language.gr/greekLang/modern_greek/education/cbt/utilization/theory.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/education/cbt/utilization/theory.html)